

ข้อบังคับ

คณะลูกเสือแห่งชาติ

ว่าด้วยการปกครอง

หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ

(ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๒๘

สำนักงาน

คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ
ว่าด้วย
การปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ
(ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๒๘

ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ

(ฉบับที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๕)

เพื่อให้การฝึกอบรมเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่เยาวชน ในวัยลูกเสือวิสามัญยิ่งขึ้น คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ (๗) แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๐๓ จึงออกข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๐๕ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๒๕”

ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๕ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยลูกเสือวิสามัญ ตามข้อ ๑๐๔ ถึงข้อ ๑๒๕ กับให้ยกเลิกหลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ ตามข้อ ๒๖๑ ถึงข้อ ๒๖๘ แห่งข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษ พ.ศ. ๒๕๐๕ และให้ใช้ข้อบังคับที่แนบท้ายข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๔ ลูกเสือวิสามัญที่ได้รับเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ ตามข้อบังคับเดิมให้มีสิทธิประดับเครื่องหมายนั้นต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๒๕

(ลงชื่อ)

ชวน หลีกภัย

(นายชวน หลีกภัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประธานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ

พ.ศ. ๒๕๒๕

-----

๑. การเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญ

เยาวชนสมัครเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญได้ เมื่อมีอายุ ๑๖-๒๕ ปี หรือกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอาชีวศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา

เยาวชนที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือวิสามัญจะเคยเป็นลูกเสือ หรือไม่เคยเป็นลูกเสือมาก่อนเลยก็ได้ โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นสตรี จะสมัครเป็นเนตรนารีวิสามัญ หรือเป็นลูกเสือวิสามัญก็ได้ ในข้อบังคับนี้ ทุกแห่งที่มีคำว่าลูกเสือวิสามัญ ให้หมายความรวมถึงเนตรนารีวิสามัญด้วย

๒. กองลูกเสือวิสามัญ

กองลูกเสือวิสามัญแต่ละกองมีลูกเสือวิสามัญ อย่างน้อย ๑๐ คน และไม่เกิน ๔๐ คน

กองลูกเสือวิสามัญจะแบ่งออกเป็นชุดหรือหมู่ ตามความต้องการก็ได้ และควรมีลูกเสือวิสามัญชุดหรือหมู่ละ ๔-๖ คน รวมทั้งนายหมู่ และรองนายหมู่ด้วย

หมู่ลูกเสือวิสามัญเป็นหน่วยในการจัดกิจกรรมทั้งปวง ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจจัดลูกเสือวิสามัญขึ้นเป็นหน่วยเฉพาะกิจก็ได้

ลูกเสือวิสามัญจะสังกัดกองลูกเสือวิสามัญมากกว่าหนึ่งกองไม่ได้

กองลูกเสือวิสามัญอาจจัดเป็นเหล่าสมุทร หรือเหล่าอากาศก็ได้

กองลูกเสือวิสามัญอาจจัดตั้งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มลูกเสือก็ได้ หรือจะจัดตั้งเป็นกองลูกเสือวิสามัญ โดยเฉพาะก็ได้ และถ้ามีจำนวนกองลูกเสือวิสามัญ ตั้งแต่ ๔ กองขึ้นไป ก็ให้จัดเป็นกลุ่มลูกเสือวิสามัญได้

การจัดตั้งกองลูกเสือวิสามัญต้องได้รับอนุญาต จากเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัดแล้วแต่กรณี และถ้าประสงค์จะรับเยาวชนทั้งชายและหญิง เข้าเป็นลูกเสือวิสามัญในกองเดียวกันจะต้องรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติทราบด้วย

๓. ชั้นของลูกเสือวิสามัญ

ลูกเสือวิสามัญแบ่งออกเป็น ๒ ชั้นดังนี้

(๑) เตรียมลูกเสือวิสามัญ (ระยะทดลอง)

(๒) ลูกเสือวิสามัญ (ต้องได้เข้าพิธีประจำกองแล้ว)

๔. ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ

กองลูกเสือวิสามัญมีผู้กำกับ ๑ คนเป็นหัวหน้า และมีรองผู้กำกับ ๑ คน หรือหลายคนเป็นผู้ช่วยผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้

๔.๑ มีผู้บังคับบัญชาลูกเสือตั้งแต่ผู้กำกับกลุ่มขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานศึกษารับรองว่า

๔.๑.๑ เป็นผู้มีลักษณะนิสัยดี และมีความประพฤติเรียบร้อยสมควรเป็นตัวอย่างที่ดีได้

๔.๑.๒ เป็นผู้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

๔.๑.๓ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักฐาน และไม่มีโรคซึ่งเป็นที่รังเกียจแก่สังคม

๔.๑.๔ เป็นผู้มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และวิธีการของลูกเสือ ฝึกฝนใจต่อ
การลูกเสือ และสมัครใจจะดำรงตำแหน่งทางลูกเสือ

๔.๒ ผู้กำกับมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี, รองผู้กำกับไม่ต่ำกว่า ๒๓ ปี

๔.๓ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตไทยตามกฎหมาย แต่ถ้ามิได้มีสัญชาติไทย ต้องได้รับอนุญาตจาก
คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติก่อน

๔.๔ ผู้กำกับต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ชั้นความรู้ชั้นสูงมาแล้ว และ
รองผู้กำกับต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ชั้นความรู้เบื้องต้นมาแล้ว
เป็นอย่างน้อย

๕. หน้าที่ผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ

ผู้กำกับลูกเสือวิสามัญมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ โดยมีรองผู้กำกับเป็นผู้ช่วย

๕.๑ ควบคุมดูแลการดำเนินงานของกองกับสอดส่องและชี้แจง แนะนำคณะกรรมการประจำกอง
ในการวางแผนงาน และประกอบกิจกรรมต่างๆ ในวันประชุมประจำสัปดาห์ ทุกสัปดาห์ให้
ดำเนินไปด้วยดี

๕.๒ แต่งตั้งนายหมู่โดยหรือลูกเสือในหมู่นั้น และแต่งตั้งรองนายหมู่โดยหรือนายหมู่ของหมู่นั้น
หนึ่ง ให้ผู้กำกับแต่งตั้งหัวหน้านายหมู่ ๑ คน และผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ ๑ คน เพื่อให้ทำ
หน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินงานของกอง

๕.๓ เป็นผู้บังคับบัญชา, ดำเนินการฝึกอบรม และรับผิดชอบในเรื่องระเบียบวินัย และการปฏิบัติ
งานของกองลูกเสือของตน

๕.๔ เป็นผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประจำกอง และเป็นที่ปรึกษาในการประชุมของคณะกรรมการ
ประจำกอง

๕.๕ เสนอให้หัวหน้าสถานศึกษาหรือสโมสรลูกเสือเป็นผู้ดำเนินการสอบวิชาลูกเสือวิสามัญ โดย
แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ดำเนินการสอบ และเมื่อดำเนินการสอบเครื่องหมายลูกเสือ
โลกหรือเครื่องหมายวิชาพิเศษแล้ว ให้รายงานเลขที่การคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
หรือผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติและให้ประดับเครื่องหมาย
นั้นๆ ได้

๖. คณะกรรมการประจำกองลูกเสือวิสามัญ

คณะกรรมการประจำกองลูกเสือวิสามัญ ประกอบด้วยหัวหน้านายหมู่เป็นประธาน ผู้ช่วยหัวหน้า
นายหมู่เป็นรองประธาน กับให้นายหมู่ รองนายหมู่ในกองนั้น เป็นกรรมการแล้วเลือกตนเองเป็นกรรมการ

ฝ่ายต่างๆ เช่น เลขานุการ เภรัญญิก ปฏิคม กรรมการกีฬา กรรมการนันทนาการ กรรมการกลางๆ และนำเสนอผู้กำกับพิจารณาอนุมัติและสั่งแต่งตั้ง

คณะกรรมการประจำกองให้อยู่ในตำแหน่ง ไม่เกิน ๑๒ เดือน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้านายหมู่ ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ และกรรมการดำเนินงานของกองบ้าง แต่ในบางกรณีที่ประมุขนายหมู่ อาจเสนอให้ผู้กำกับพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการประจำกองชุดเดิมปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอีก หรือจะให้มีการเปลี่ยนแปลงแต่บางตำแหน่งก็ได้

ให้มีการประชุมคณะกรรมการประจำกองอย่างน้อยเดือนละครั้ง ในการประชุม ให้หัวหน้านายหมู่เป็นประธานที่ประชุม ผู้ช่วยหัวหน้านายหมู่ ๑ คนเป็นรองประธาน เลขานุการเป็นผู้จัดรายงานการประชุม ส่วนผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่เข้าประชุมด้วยให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา

คณะกรรมการประจำกองมีหน้าที่ดังนี้

- (๑) วางแผนและจัดกิจกรรมในวันประชุมกองประจำสัปดาห์
- (๒) ในกรณีที่มีกิจกรรมพิเศษ อาจพิจารณาแต่งตั้งลูกเสือวิสามัญในกองคนหนึ่งให้เป็นหัวหน้ากิจกรรมนั้น
- (๓) บริหารกิจการภายในกองลูกเสือ
- (๔) รักษาเกียรติของกองลูกเสือ
- (๕) ควบคุมการรับจ่ายเงินของกองลูกเสือ
- (๖) ให้ประธานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้แทนของกองในการติดต่อกับบุคคลภายนอก
- (๗) จัดให้มีคูหา (Den) ของกอง ขนาดอย่างน้อย ๔x๖ เมตร เพื่อใช้เป็นสถานที่อเนกประสงค์ของกอง
- (๘) คัดเลือกลูกเสือวิสามัญอาวุโส ๑ หรือ ๒ คน ที่รอบรู้งานลูกเสือวิสามัญ เพื่อให้ทำหน้าที่พี่เลี้ยง (Sponsor) เทรียมลูกเสือวิสามัญ (Rover Squire) แต่ละคน จนกว่าเตรียมลูกเสือวิสามัญนั้นจะผ่านหลักสูตรลูกเสือโลก การสำรวจตัวเอง (Vigil) และได้เข้าประจำกอง (Investiture) เป็นลูกเสือวิสามัญ (Rover Scout) โดยสมบูรณ์

งานสำคัญอย่างหนึ่งของการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ คือการรับหน้าที่เป็นกรรมการประจำกอง เพื่อช่วยดำเนินงานของกอง ภายใต้การนำและควบคุมดูแลของผู้กำกับ

๗. บทบาทของพี่เลี้ยง

พี่เลี้ยงมีหน้าที่ดังนี้

- (๑) เป็นเพื่อนที่ดีหรือเป็นที่ที่มีความปรารถนาดีต่อเตรียมลูกเสือวิสามัญใหม่ ซึ่งเปรียบเสมือนน้อง และอาจจะยังไม่เข้าใจว่าควรปฏิบัติหรือบำเพ็ญตนอย่างไรในกองลูกเสือวิสามัญ
- (๒) เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เตรียมลูกเสือวิสามัญใหม่ในเรื่องต่างๆ โดยทั่วไป
- (๓) ช่วยเหลือชี้แจงแนะนำเตรียมลูกเสือวิสามัญในเรื่องธรรมเนียมประเพณีของกอง
- (๔) ช่วยเหลือชี้แจงแนะนำเตรียมลูกเสือวิสามัญในการฝึกอบรมตามหลักสูตรเครื่องหมาย

ลูกเสือโลก

(๕) เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในพิธีเข้าประจำกองของเตรียมลูกเสือวิสามัญที่ตนได้รับมอบหมายให้เป็นพี่เลี้ยง

ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พี่เลี้ยงเตรียมลูกเสือวิสามัญใหม่ ควรถือว่าเป็นงานที่มีเกียรติ และควรปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง นอกจากนั้น การรับหน้าที่นี้ยังมีประโยชน์แก่ตัวพี่เลี้ยงเอง คือเท่ากับเป็นการฝึกอบรมในเรื่องการเป็นผู้นำตามตัวอย่าง นอกจากนั้น ยังเป็นการช่วยเหลืองานของกองลูกเสือวิสามัญ ในการฝึกอบรมเตรียมลูกเสือวิสามัญให้มีคุณภาพ และเป็นกำลังของกองต่อไปอีกด้วย

ลูกเสือวิสามัญทุกคนในกอง ควรมีโอกาสได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พี่เลี้ยงอย่างน้อยครั้งหนึ่งในโอกาสอันสมควร

สำหรับกองที่ตั้งใหม่ ข่อมไม่มีลูกเสือวิสามัญอาวุโสซึ่งจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ในกรณีเช่นนี้ควรมอบหมายให้รองผู้กำกับทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง หรือเป็นที่ปรึกษาของเตรียมลูกเสือวิสามัญใหม่ ซึ่งอาจจะมีจำนวนหลายคนก็ได้

การฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ

การฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ มี ๔ อย่างดังนี้ คือ

(๑) การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง เพื่อเป็นการส่งเสริม การพัฒนาลูกเสือวิสามัญ ในเรื่องสติปัญญา จิตใจ ศิลปกรรม การสังคมและอื่นๆควรมีการฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง โดยให้ลูกเสือวิสามัญและเตรียมลูกเสือวิสามัญทุกคน ประกอบกิจกรรมต่างๆในวันประชุมประจำสัปดาห์ ตามที่คณะกรรมการประจำกองเป็นผู้วางแผนและกำหนดไว้ล่วงหน้า เป็นเวลาอย่างน้อย ๓ เดือน ด้วยความเห็นชอบของผู้กำกับ และที่ประชุมลูกเสือวิสามัญ

ลูกเสือวิสามัญรวมทั้งเตรียมลูกเสือวิสามัญ ควรมีกำหนดการฝึกอบรมร่วมกันทั้งกองดังกล่าวข้างต้น คนละหนึ่งชุดพร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุมประจำสัปดาห์ด้วย

การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกองนี้มีประโยชน์มาก ทำให้ลูกเสือวิสามัญเกิดความสนใจและสนุกยิ่งขึ้น ในการเข้ามาเป็นลูกเสือวิสามัญ เพราะเป็นกิจกรรมของเขา ที่เขาได้ช่วยกันจัดขึ้น และเพื่อประโยชน์ของเขาเอง

(๒) การฝึกอบรมเพื่อรับเครื่องหมายลูกเสือโลก สำหรับเตรียมลูกเสือวิสามัญซึ่งควรจะสอบได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน นับแต่วันสมัคร

(๓) การฝึกอบรมเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ สำหรับผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือโลกมาแล้ว และได้เข้าพิธีประจำกองแล้ว

(๔) ให้ถือว่าการรับหน้าที่ในคณะกรรมการประจำกอง หรือพี่เลี้ยงเป็นการฝึกอบรมที่สำคัญส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ

หมวด ๑
การฝึกอบรมร่วมกันทั้งกอง Collective Training

การประกอบกิจกรรมร่วมกันทั้งกองนี้ มีเรื่องที่จะทำได้มากมายหลายอย่าง ตามความคิดและความต้องการของกองลูกเสือวิสามัญ เช่น

(๑) การฝึกอบรมด้วยกัน (Training Together)

๑.๑ ลูกเสือวิสามัญอาจสมัครเข้ารับการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้ทั่วไป และขั้นความรู้เบื้องต้นของการลูกเสือทั้ง ๔ ประเภท คือ ลูกเสือสำรอง, ลูกเสือสามัญ, ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ

๑.๒ ฝึกอบรมในการปฏิบัติกิจกรรมพื้นฐานของลูกเสือ เช่น การเดินทางไกล, การอยู่ค่ายพักแรม, การบุกเบิก, การสำรวจ, การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อนส่วนรวม, การนิยามชีวิตกลางแจ้ง, การเล่นกีฬา, การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ และโดยเฉพาะลูกเสือวิสามัญจะต้องพยายามยึดมั่น และปฏิบัติตามคติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ คือ “บริการ” อย่างจริงใจ

๑.๓ ฝึกอบรมในเรื่องสำคัญต่างๆที่เยาวชนในวัยลูกเสือวิสามัญควรรู้ เช่น ว่ายน้ำเป็น, การปฐมพยาบาลในระดับความรู้ขั้นสูง, การขับขีรถจักรยานและรถจักรยานยนต์, การขับขีรถยนต์, การขับเรือยนต์, ยิงปืนเป็น, ถ่ายรูปเป็น, รู้จักการช่างไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์เบื้องต้น, รู้จักใช้และสามารถแก้เครื่องวิทยุและเครื่องโทรทัศน์ที่มีข้อบกพร่องเล็กน้อยได้

(๒) การทำสิ่งของต่างๆด้วยกัน (Making Thing Together)

ได้แก่การจัดทำและทดลองใช้อุปกรณ์สำหรับการอยู่ค่ายพักแรมและการบุกเบิก เช่น การทำสะพานเชือก หรือบันไดเชือก, ที่พักแรม ฯลฯ

การทำแผนที่, หุ่นจำลอง

การทำที่หุงต้มอาหาร, การครัว, การจัดโต๊ะอาหาร และการรับประทานอาหารด้วยกัน

การเตรียมการแสดงสำหรับการชุมนุมรอบกองไฟ

การทำสิ่งของต่างๆด้วยกันตามโครงการ เช่น การก่อสร้างและจัดหาลูกเสือวิสามัญ

การสร้างศาลาที่พักคนเดินทาง, การต่อเรือ, การสร้างและจัดเรือนเพาะชำ ฯลฯ

(๓) การเรียนรู้ด้วยกัน (Learning Together)

เรื่องนี้ได้แก่การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย หรือเล่าเรื่องต่างๆที่ลูกเสือวิสามัญสนใจ เช่น การอาชีพ งานอดิเรก

การศาสนา วัฒนธรรม และงานประจำปี

การต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีการเกี่ยวข้องกับประเทศไทย

การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเรื่องราวเกี่ยวกับพรรคการเมืองต่างๆ

ความรู้เรื่องเมืองไทย บุคคล และสถานที่สำคัญ

งานของหน่วยราชการ องค์กร และบริษัทต่างๆ

(๔) การไปเยือนสถานที่ต่างๆด้วยกัน (Going Places Together)

เช่น การไปเยือนพิพิธภัณฑ์ ท้องฟ้าจำลอง วัดวาอาราม และสถานที่สำคัญ

โรงพิมพ์ สำนักงานหนังสือพิมพ์

โรงงานผลิตสินค้าต่างๆ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค เครื่องดื่ม เครื่องปั้นดินเผา

สถานีตำรวจ การพิจารณาคดีของศาลสถิตยุติธรรม เรือรบ

การไปต่างจังหวัดเพื่อเป็นการพักผ่อน และศึกษาหาความรู้

(๕) การช่วยเหลือประชาชนด้วยกัน (Helping People Together)

ได้แก่การช่วยเหลือองค์การกุศลด้วยประการต่างๆ เช่น การจัดสถานที่ การรักษาการ
การรับเงินบริจาค

การช่วยเหลือในการจราจร เช่น การช่วยให้คนเดินข้ามถนน การข้ามทางม้าลาย

การช่วยทำความสะอาด

การกำจัดผักตบชวา

การช่วยกันคนมิให้รुक้าที่หวงห้าม

การช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย การช่วยเหลือเด็ก สตรี คนพิการและคนชรา

การบริจาคโลหิตให้แก่โรงพยาบาล

การมีส่วนร่วมใน โครงการพัฒนาชุมชนของท้องถิ่น

หมวด ๒

เครื่องหมายลูกเสือโลก

ลักษณะเครื่องหมาย

เป็นรูปวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔.๓ ซม.ตามแบบ มีตรา
เครื่องหมายหัวลูกศรสีขาวบนพื้นสีม่วง ล้อมรอบด้วยเชือกสีขาวเป็นรูป
วงกลมผูกเป็นเงื่อนพริกดอยู่เบื้องล่าง

เครื่องหมายนี้เป็นเครื่องหมายลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ
ที่ได้ผ่านการทดสอบตามหลักสูตรแล้ว และติดที่กึ่งกลางกระเป๋าสีข้างซ้าย

หลักสูตร

๑. แสดงว่าเข้าใจเรื่องราวต่อไปนี้พอสมควร

๑.๑ กิจการของคณะลูกเสือแห่งชาติ

๑.๒ กิจการของคณะลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ

๑.๓ บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นลูกเสือวิสามัญ

๒. เข้าใจ ขอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสืออย่างผู้ใหญ่

๓. เข้าใจเรื่องระเบียบแถวและปฏิบัติตามหนังสือคู่มือการฝึกระเบียบแถวลูกเสือของสำนักงาน

คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

๔. กางและรื้อเต็นท์ที่พักแรมในเวลากลางคืนกับลูกเสือวิสามัญอีกคนหนึ่ง

๕. สาธิตการบรรจุเครื่องหลังอย่างถูกต้อง สำหรับการเดินทางไกล ไปพักแรมค้างคืน

๖. ก่อและจุดไฟกลางแจ้ง แล้วปรุงอาหารอย่างเพียงพอสำหรับ ๒ คน

๗. สามารถอ่านและใช้แผนที่ เข็มทิศ และรู้จักบริเวณที่ตนอยู่ โดยพิจารณาจากเข็มทิศและ

สิ่งแวดล้อมที่มองเห็นด้วยตาเปล่า

๘. สามารถผูกและรู้จักประโยชน์เงื่อนไข ๑๐ เงื่อนไข ต่อไปนี้ คือ เงื่อนไขพิรอด, เงื่อนไขขจัดสมาธิ, เงื่อนไขผูกกระหวัดไม้, เงื่อนไขบ่วงสายธนู, เงื่อนไขตะกรุดเบ็ด, เงื่อนไขประมง, เงื่อนไขผูกซุง, เงื่อนไขผูกรั้ว, เงื่อนไขปมตาไก่ และการผูกแน่น (ผูกทแยง ผูกกากบาท ผูกประกบ)

๙. รู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล ในเรื่องต่อไปนี้ คือ บาดแผลธรรมดา ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นลม งูกัด แมงมุมกัด แมลงกัดต่อย ผิวหนังถลอก และเท้าแพลง

๑๐. รู้เรื่องที่พึงระมัดระวังเพื่อความปลอดภัยทั่วไป เกี่ยวกับกิจกรรมของลูกเสือวิสามัญ

หมวด ๓

เครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ

วิชาพิเศษลูกเสือวิสามัญ มี ๑๑ วิชา ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ วิชาการลูกเสือ

หลักสูตร

(๑) ได้รับการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้น ประเภทลูกเสือสำรอง หรือลูกเสือสามัญอย่างใดอย่างหนึ่ง

- (๒) ได้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ผู้กำกับลูกเสือสำรองหรือลูกเสือสามัญ ในกองลูกเสือเป็นที่พอใจของผู้กำกับลูกเสือในกองนั้นๆเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ เดือน

ข้อ ๒ เดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม

หลักสูตร

- (๑) เดินทางไกลไปกับลูกเสือวิสามัญเป็นเวลา ๔ วันติดต่อกัน (อยู่ที่ค่ายพักแรม ๓ คืน) หรือทางไกลไปกับลูกเสือวิสามัญ ๒ ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลา ๔๘ ชั่วโมง โดยอยู่ค่ายพักแรม ๒ คืน ไม่นับเวลาเดินทางไปและกลับ การเดินทางไกลดังกล่าว ลูกเสือจัดการเองโดยตลอด ทั้งนี้ ด้วยความเห็นชอบของผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ การเดินทางไกลและแรมคืน ต้องได้มาตรฐานสูง การเดินทางไกล จะไปทางบก หรือทางน้ำภายในประเทศ หรือต่างประเทศก็ได้
- ต้องแสดงว่าในการเดินทางต้องใช้ความอดทน การพึ่งตนเอง ความคิดริเริ่ม ความมานะและการเป็นผู้นำ กับต้องทำสมุดปูมรายงานการเดินทางยื่นต่อผู้กำกับลูกเสือวิสามัญด้วย

ข้อ ๓ วิชาโครงการ

หลักสูตร

- (๑) เลือกวางโครงการและสละเวลาทำงานตามโครงการอย่างน้อย ๖ เดือน และบันทึกกิจกรรมต่างๆไว้ด้วย
- ให้เสนอรายงานความก้าวหน้าตามโครงการต่อผู้กำกับลูกเสือวิสามัญอย่างน้อย ๓ ครั้ง พร้อมทั้งบันทึกกิจกรรมต่างๆ และอาจเสนอแผนภูมิแผนที่ประกอบด้วยก็ได้
- (๒) โครงการหมายถึงงานที่จัดทำขึ้นเองโดยใช้ทักษะ มีผลใช้ประโยชน์ได้
- ลูกเสือเป็นผู้เลือกเอง ลูกเสือเลือกเรื่องใดจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้กำกับลูกเสือวิสามัญก่อน
- (๓) เมื่อลูกเสือได้ปฏิบัติสำเร็จตามโครงการแล้ว ให้แสดงผลงานว่าได้มาตรฐานและเป็นທີ່พอใจผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ

ข้อ ๔ วิชาบริการ

หลักสูตร

- (๑) ทำหน้าที่พี่เลี้ยงของลูกเสือวิสามัญที่เข้าใหม่

- (๒) ทำหน้าที่เป็นกรรมการของกอง
- (๓) บำเพ็ญประโยชน์ต่อกองลูกเสือของตนไม่น้อยกว่า ๕ ครั้ง
- (๔) บำเพ็ญประโยชน์ต่อกองลูกเสืออื่นไม่น้อยกว่า ๖ ครั้ง
- (๕) บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนไม่น้อยกว่า ๓ ครั้ง

ข้อ ๕ วิชาผู้ฝึกสอน

หลักสูตร

- (๑) ผ่านการฝึกอบรมขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C.) ประเภทใดประเภทหนึ่งของหลักสูตรลูกเสือสำรอง สามัญ สามัญรุ่นใหญ่
- (๒) สามารถทำการสอนวิชาลูกเสือตามประเภทที่ตนรับการอบรมมาแล้วอย่างน้อย ๒ วิชา
- (๓) ได้ทำการสอนเป็นที่พอใจของผู้กำกับกองนั้นๆ เป็นเวลา ๓ เดือน โดยให้สอนอย่างน้อย ๒ วิชา วิชาละ ๓ ครั้ง

ข้อ ๖ วิชายิงปืน

หลักสูตร

- (๑) รู้จักกฎแห่งความปลอดภัยเกี่ยวกับกระสุนปืนว่าต้องมาก่อนอื่นใด รู้จักส่วนต่างๆ ของปืนและวิธีใช้ การรักษาและการทำความสะอาด
- (๒) แสดงเป้าตามกำหนดที่ยิงได้ด้วยตนเองภายใน ๖ สัปดาห์ที่แล้ว สำหรับการทดสอบได้ทำเต็มไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ เป้าที่ยิงจะต้องได้รับการรับรองจากผู้สอนตามที่ได้รับแต่งตั้งไว้

- (๓) ภาคปฏิบัติการยิงปืน ใช้ปืนยาวอัดลม และปืนไรเฟิลลูกกรด

ก. ปืนยาวอัดลม ระยะยิง ๒๕ ฟุต ทำยิง ท่านอน ท่านั่ง ท่าคุกเข่า ทำยืน ใช้เป้าหมายมาตรฐานของ เอ็น.อาร์.เอ. ชนิดเป้าละ ๕ ดาว ยิงดาววัลละ ๕ นัด รวมยิงท่าละ ๒๕ นัด กำหนดเวลายิงนัดละ ๑ นาที การตัดสิน โดยนับเป้าดาววัลที่ได้เต็มต่ำที่สุดและเต็มต่ำสุดของแต่ละเป้าดาววัลต้องไม่ต่ำกว่า

๑. ท่านอน	๔๐ เต็ม
๒. ท่านั่ง	๓๕ เต็ม
๓. ท่าคุกเข่า	๓๕ เต็ม
๔. ทำยืน	๓๐ เต็ม

ข. ปืนไรเฟิลลูกกรด ระยะยิง ๕๐ ฟุต ทำยิง ท่านอน ท่านั่ง ท่าคุกเข่า ทำยืน

ใช้เป่ามาตรฐานของ เอ็น.อาร์.เอ. ชนิดเป่าละ ๕ ดาวัว ยิงดาวัวละ ๒ นัด
รวมยิงท่าละ ๑๐ นัด กำหนดเวลายิงนัดละ ๑ นาที

การตัดสิน โดยนับเป่าดาวัวที่ได้แต้มต่ำที่สุดและแต้มต่ำสุดของแต่ละเป่าดาวัวต้องไม่ต่ำกว่า

๑. ท่านอน	๑๖ แต้ม
๒. ท่านั่ง	๑๔ แต้ม
๓. ท่าคุกเข่า	๑๔ แต้ม
๔. ทำยืน	๑๒ แต้ม

หมายเหตุ การยิง ต้องยิงตามลำดับท่า

(๔) ลักษณะปืนที่ใช้ในภาคปฏิบัติ

ก. ปืนที่ใช้ห้ามติดศูนย์กล้อง

ข. การบรรจุกระสุน ใช้บรรจุยิงทีละ ๑ นัด

(๕) ต้องทำการสอบข้อเขียนได้ไม่ต่ำกว่า ๘๐% และภาคปฏิบัติได้แต้มไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้

ข้อ ๗ วิชาศิลปะประยุกต์

หลักสูตร

ให้เลือกปฏิบัติ ๕ ข้อ ใน ๙ ข้อ จนเป็นที่พอใจของผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ

(๑) สามารถออกแบบตัวอักษรชนิดต่างๆ ที่ใช้ในงานพานิชศิลป์ ตามความเหมาะสมของการโฆษณา ประกอบการใช้สีจำนวน ๒ ภาพ ตามขนาดและข้อความตามที่ผู้กำกับกำหนด

(๒) สามารถออกแบบปกหนังสือ และปกงานพิมพ์ต่างๆ จำนวน ๒ ภาพ ตามขนาดและข้อความตามที่ผู้กำกับกำหนด

(๓) สามารถเขียนภาพประกอบเรื่อง ตามจินตนาการและความรู้สึกด้วยวิธีการต่างๆและเครื่องมือต่างๆเช่น ดินสอ สี เมจิก ฯลฯ จำนวน ๒ ภาพ ตามขนาดที่ผู้กำกับกำหนด

(๔) สามารถเขียนภาพการ์ตูนเกี่ยวกับลูกเสือด้วยลายเส้น สีเดียวและหลายสี อย่างละ ๑ ภาพ ตามขนาดที่ผู้กำกับกำหนด

(๕) สามารถออกแบบเครื่องหมาย สัญลักษณ์ สื่อความหมาย หรือรูปแบบประกอบตัวอักษร ที่เกี่ยวกับลูกเสือหรือเอกลักษณ์ของไทยจำนวน ๒ ภาพ ตามขนาดที่ผู้กำกับกำหนด

(๖) สามารถสร้างรูปจำลอง การจัดตกแต่งสวนและบริเวณ โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัสดุและสิ่งของเพื่อนำมาตกแต่ง ปฏิบัติการขนาดเล็ก ตามที่ผู้กำกับกำหนด

(๗) สามารถประยุกต์งานหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือเครื่องใช้สอยในครัวเรือนให้เกิดความเหมาะสมกับสังคม

ปัจจุบัน ตามที่ผู้กำกับกำหนด

- (๘) สามารถปั้น ทำแม่พิมพ์จีน และแม่พิมพ์ทُب และการหล่อด้วยปูนปลาสเตอร์ เป็นเครื่องเล่น เครื่องประดับอาคารบ้านเรือนได้จำนวน ๒ ชิ้น ด้วยแม่พิมพ์ทُب ๑ ชิ้น และแม่พิมพ์๑ ชิ้นตามผู้กำกับกำหนด
- (๙) สามารถทำภาพพิมพ์โดยการออกแบบ งานพิมพ์ แม่พิมพ์ การพิมพ์แม่พิมพ์ไม้ การพิมพ์แม่พิมพ์ผ้าไหม เทคนิคการทำแม่พิมพ์ด้วยน้ำยาไวแสง การถ่ายด้วยแสงแดด สปอทไลท์และแสงนีออนอย่างใดอย่างหนึ่ง๑ ชิ้น ตามขนาดและสีที่ผู้กำกับกำหนด

ข้อ ๘ วิชาปฐมพยาบาล

หลักสูตร

- (๑) รู้และสามารถปฏิบัติตามหลักทั่วไปของการปฐมพยาบาลและข้อควรจำกัดของการปฐมพยาบาล
- (๒) รู้และสามารถสาธิตเรื่องต่อไปนี้
  - วิธีการห้ามเลือด
  - วิธีแก้ไขอาการงัน (Shock)
  - วิธีการช่วยหายใจ หรือผายปอด นวดหัวใจ
  - วิธีการขน เคลื่อนย้ายผู้ป่วย หรือผู้บาดเจ็บ
  - รู้จักอาการของเรื่องกระดูกหักในส่วนต่างๆของร่างกาย
  - วิธีแก้บาดแผลมีพิษ
- (๓) เรียนรู้ถึงโรคบางชนิดที่พบบ่อยๆในการเข้าค่ายพักแรมงานชุมนุมและยาที่ใช้ในการรักษาอย่างสังเขป
- (๔) การทดสอบวิชาปฐมพยาบาล ให้มีภาคปฏิบัติและทดสอบด้วย คือ สามารถปฏิบัติได้ สาธิตได้ จนเป็นที่พอใจของคณะกรรมการสอบ

ข้อ ๙ วิชาอิเล็กทรอนิกส์

หลักสูตร

- (๑) สามารถเขียนวงจรเครื่องรับวิทยุ เอฟ.เอ็ม. อย่างง่ายและจัดทำเป็นแผ่นวงจรพิมพ์ (Printed Circuit) กับใส่อุปกรณ์ทุกอย่างให้เข้าที่ ครบถ้วน และใช้เครื่องรับวิทยุที่สร้างขึ้นนั้นอย่างได้ผล
- (๒) มีความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่เรียกว่า Integrated Circuit (IC.) และสามารถนำไปใช้งานในเครื่องรับวิทยุ หรือเครื่องอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย๑ อย่าง
- (๓) สามารถติดตั้งเสาอากาศโทรทัศน์ เพื่อใช้กับเครื่องรับโทรทัศน์ขาวดำ และสี โดยให้รับสัญญาณภาพได้

อย่างมีประสิทธิภาพทุกสถานี

ข้อ ๑๐ วิชาสังคมสงเคราะห์

หลักสูตร

มีความรู้และสามารถเข้าใจเรื่องราวตามหัวข้อต่อไปนี้ได้ดีพอสมควร

- (๑) ปัญหาสังคม
- (๒) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกรมประชาสงเคราะห์และการสังคมสงเคราะห์
- (๓) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับการสงเคราะห์
- (๔) บทบาทและหน้าที่ของงานประชาสงเคราะห์
- (๕) การสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น
- (๖) การสงเคราะห์ครอบครัวคนชรา คนพิการ คนขอทาน และคนไร้ที่พึ่ง
- (๗) การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
- (๘) องค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนกับงานสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
- (๙) การออกหน่วยช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- (๑๐) บทบาทและหน้าที่ของลูกเสือในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย อักคีภัย อุทกภัยและวาตภัย
- (๑๑) การจัดทำพัสดุชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัย
- (๑๒) การรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้สำหรับผู้ประสบภัย

ข้อ ๑๑ วิชาขับรถยนต์

หลักสูตร

- (๑) มีความรู้ ความสามารถในเรื่องต่อไปนี้
  - ก. ขับรถยนต์ได้
  - ข. ซ่อมเครื่องหรือข้อบกพร่องเล็กน้อย และเปลี่ยนยางรถยนต์ได้
- (๒) สามารถผ่านการทดสอบและได้รับใบขับขี่รถยนต์จากกองทะเบียนกรมตำรวจ
- (๓) รู้จักและสามารถปฏิบัติตามกฎจราจรได้

ข้อ ๑๒ เครื่องหมายวีรารุช

หลักสูตร

- (๑) ได้รับเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือวิสามนุญอย่างน้อย ๕ วิชา
- (๒) ผู้กำกับลูกเสือ หรือรองผู้กำกับลูกเสือวิสามนุญ รับรองว่าเป็นผู้ดำเนินชีวิตแบบลูกเสือและปฏิบัติตามคติพจน์ว่า “บริการ” โดยเคร่งครัด
- (๓) เลขานุการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด

ผู้อำนวยการลูกเสืออำเภอ แล้วแต่กรณี เป็นผู้แต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติ
เหมาะสมทำการสัมภาษณ์ เมื่อเห็นว่าเป็นผู้เหมาะสมก็ให้รายงานไปตาม
ลำดับ จนถึงคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติ